

TA'LIM JARAYONIDA INNOVATSION TEXNOLOGIYALAR

Dilafruz Karimova Abduraxmanovna

O'zbekiston Respublikasi ichki ishlar vazirligining Andijon akademik litseyi

Tarix fani o'qituvchisi, +998993137264

Annotatsiya

Maqolada ta'limdagi innovatsion texnologiyalar xaqida ma'lumot berilgan.

Kalit so'zlar: Innovatsiya, ta'lim, ommaviy ong, pedagogic jarayon. Innovative technologies in the educational process

Abstract

The article provides information about innovative technologies in education.

Keywords: Innovation, education, public consciousness, pedagogical process.

Ta'limdagi innovatsion texnologiyalar o'rganishni tartibga solish va uni to'g'ri yo'nalishga yo'naltirish imkonini beradi. Odamlar har doim noma'lum va yangi narsalardan qo'rqib ketishgan, ular har qanday o'zgarishlarga salbiy munosabatda bo'lishgan. Ommaviy ongda mavjud bo'lgan, odatiy turmush tarziga ta'sir qiladigan stereotiplar og'riqli hodisalarga olib keladi, ta'limning barcha turlarini yangilashga to'sqinlik qiladi. Odamlarning zamonaviy ta'limdagi yangiliklarni qabul qilishni istamasligining sababi qulaylik, xavfsizlik va o'zini o'zi tasdiqlash uchun hayotiy ehtiyojlarni blokirovka qilishdadir. Innovatsion xulq-atvor moslashishni anglatmaydi, u o'z shaxsiyligini shakllantirishni, o'zini o'zi rivojlantirishni nazarda tutadi. O'qituvchi innovatsion ta'lim barkamol shaxsni tarbiyalash usuli ekanligini tushunishi kerak. "Tayyor shablonlar" unga mos kelmaydi, doimiy ravishda o'z intellektual darajasini oshirish muhimdir. "Komplekslar" va psixologik to'siqlardan xalos bo'lgan o'qituvchi innovatsion o'zgarishlarning to'laqonli ishtirokchisi bo'lishga tayyor. Zamonaviy maktabning vazifalaridan biri pedagogik jarayonning barcha ishtirokchilarining imkoniyatlarini ochib berish, ularning ijodiy qobiliyatlarini namoyon qilish imkoniyatlarini ta'minlashdir. Ushbu muammolarni hal qilish ta'lim jarayonlarining o'zgaruvchanligini amalga oshirmasdan mumkin emas, bu bilan bog'liq holda chuqur ilmiy va amaliy tushunishni talab qiladigan turli xil innovatsion tip va tipdagi ta'lim muassasalari mavjud. Yangiliklar yoki innovatsiyalar har qanday kasbiy inson faoliyatiga xosdir va shuning uchun tabiiy ravishda o'rganish, tahlil qilish va amalga oshirish ob'ektiga aylanadi. Innovatsiyalar o'z-o'zidan paydo bo'lmaydi, ular alohida o'qituvchilar va butun jamoalarning ilmiy izlanishlari, ilg'or pedagogik tajribasi natijasidir. Bu jarayon o'z-o'zidan bo'lishi mumkin emas, uni boshqarish kerak. S.I.ning lug'ati. Ozhegova yangining quyidagi ta'rifini beradi: yangi - birinchi bo'lib

yaratilgan yoki qilingan, paydo bo'lgan yoki yaqinda paydo bo'lgan, oldingi o'rniga, qayta kashf etilgan, yaqin o'tmish yoki hozirgi bilan bog'liq, etarlicha tanish bo'lmagan, kam ma'lum. Shuni ta'kidlash kerakki, atamaning talqini progressivlik, yangining samaradorligi haqida hech narsa aytmaydi. Pedagogik jarayonga kelsak, innovatsiya deganda o'qitish va tarbiyalashning maqsadlari, mazmuni, usullari va shakllariga yangi narsalarni kiritish, o'qituvchi va talabaning birgalikdagi faoliyatini tashkil etish tushuniladi. Pedagogik innovatsiya - pedagogik faoliyatdagi yangilik, o'qitish va tarbiya mazmuni va texnologiyasini o'zgartirish, ularning samaradorligini oshirishdir. Shunday qilib, innovatsion jarayon yangining mazmuni va tashkil etilishini shakllantirish va rivojlantirishdan iborat. Umuman olganda, innovatsion jarayon deganda innovatsiyalarni yaratish (tug'ilishi, rivojlanishi), ishlab chiqish, foydalanish va tarqatish bo'yicha kompleks faoliyat tushuniladi. Innovatsiyalar qaysi mezon bo'yicha bo'linishiga qarab turli xil turlari mavjud. Ta'lim tizimini rivojlantirishda innovatsion jarayonlar quyidagi yo'nalishlarda amalga oshiriladi: yangi ta'lim mazmunini shakllantirish, yangi pedagogik texnologiyalarni ishlab chiqish va joriy etish, yangi turdagi ta'lim muassasalarini yaratish. Bundan tashqari, bir qator ta'lim muassasalarining professor-o'qituvchilari pedagogik fikr tarixiga aylangan yangiliklarni amaliyotga joriy etish bilan shug'ullanmoqda. Masalan, XX asr boshidagi muqobil ta'lim tizimlari M. Montessori, R. Shtayner va boshqalar. Hozirgi vaqtda maktab ta'limida turli xil pedagogik innovatsiyalardan foydalanilmoqda. Bu, birinchi navbatda, muassasaning an'analari va maqomiga. Shunga qaramay, eng xarakterli innovatsion texnologiyalar quyidagilardir [3, 145]. 1. Fanlarni o'qitishda axborot-kommunikatsiya texnologiyalari (AKT). O'quv jarayoni mazmuniga AKTni joriy etish turli fan yo'nalishlarini informatika bilan integratsiyalashni nazarda tutadi, bu esa o'quvchilar ongini axborotlashtirishga va ularning zamonaviy jamiyatdagi axborotlashtirish jarayonlarini (uning kasbiy jihatdan) tushunishiga olib keladi. Maktabni axborotlashtirish jarayonida paydo bo'layotgan tendentsiyadan xabardor bo'lish juda muhim: maktab o'quvchilari tomonidan informatika bo'yicha asosiy ma'lumotlarni ishlab chiqishdan tortib, umumta'lim fanlarini o'rganishda kompyuter dasturlarini qo'llashgacha, so'ngra tuzilmani to'ldirish va to'ldirishgacha. texnologiyalarning mazmuni. Natijada maktab metodik tizimida yangi axborot texnologiyalari paydo bo'lib, maktab bitiruvchilari kelgusidagi mehnat faoliyatida yangi axborot texnologiyalarini o'zlashtirishga tayyorlanmoqda. Bu yo'nalish o'quv rejasiga informatika va AKTni o'rganishga qaratilgan yangi fanlarni kiritish orqali amalga oshiriladi. Maktablarda AKTdan foydalanish tajribasi shuni ko'rsatdiki: a) ochiq maktabning axborot muhiti, shu jumladan masofaviy ta'limning turli shakllari, o'quvchilarning fan fanlarini o'rganishga, ayniqsa loyiha usulidan foydalanishga bo'lgan qiziqishini sezilarli darajada oshiradi; b) o'qitishni axborotlashtirish o'quvchi uchun jozibador, chunki maktab muloqotidagi psixologik stress "o'qituvchi-talaba" sub'ektiv munosabatlaridan "talaba-kompyuter-o'qituvchi" eng ob'ektiv munosabatlariga o'tish orqali olib tashlanadi, o'quvchilar mehnatining samaradorligi. ortadi, ijodiy mehnat ulushi ortadi, maktab devoridagi

fan bo'yicha qo'shimcha ta'lim olish imkoniyati va kelajakda oliy o'quv yurti, nufuzli kasbni maqsadli tanlash amalga oshiriladi; v) o'qitishni axborotlashtirish o'qituvchi uchun uning mehnat unumdorligini oshirish imkonini berishi, o'qituvchining umumiy axborot madaniyatini oshirishi bilan jozibador. 2. Fanni o'qitishda shaxsga yo'naltirilgan texnologiyalar Shaxsga yo'naltirilgan texnologiyalar bolaning shaxsini butun maktab ta'lim tizimi markaziga qo'yadi, uning rivojlanishi uchun qulay, ziddiyatli va xavfsiz sharoitlarni ta'minlaydi, uning tabiiy imkoniyatlarini amalga oshiradi. Ushbu texnologiyada bolaning shaxsiyati nafaqat mavzu, balki ustuvor mavzudir; bu ta'lim tizimining maqsadi bo'lib, har qanday mavhum maqsadga erishish vositasi emas. Bu o'quvchilarning imkoniyatlari va ehtiyojlariga mos ravishda individual ta'lim dasturlarini ishlab chiqishda namoyon bo'ladi. 3. Ta'lim jarayonini axborot-tahliliy ta'minlash va maktab o'quvchilari ta'lim sifatini boshqarish. Ta'lim sifatini boshqarishning axborot-tahliliy metodologiyasi sifatida bunday innovatsion texnologiyadan foydalanish har bir bolaning individual, sinf, parallel, umuman maktabda rivojlanishini ob'ektiv, xolisona kuzatish imkonini beradi. Ba'zi o'zgartirishlar bilan u sinfni umumlashtiruvchi nazoratni tayyorlashda, o'quv rejasining istalgan fanini o'qitish holatini o'rganishda, individual o'qituvchining ish tizimini o'rganishda ajralmas vositaga aylanishi mumkin. 4. Intellektual rivojlanish monitoringi. Har bir talabaning ta'lim sifatini tahlil qilish va diagnostika qilish, rivojlanish dinamikasini sinovdan o'tkazish va grafikasini yaratish. 5. Ta'lim texnologiyalari zamonaviy talabani shakllantirishning yetakchi mexanizmi sifatida. Bu zamonaviy ta'lim muhitining ajralmas omilidir. U o'quvchilarni shaxsni rivojlantirishning qo'shimcha shakllariga jalb qilish shaklida amalga oshiriladi: milliy an'analar, teatr, bolalar ijodiyoti markazlari va boshqalarga muvofiq madaniy tadbirlarda ishtirok etish. 6. Didaktik texnologiyalar ta'lim muassasalarining o'quv jarayonini rivojlantirish sharti sifatida. Bu erda allaqachon ma'lum bo'lgan va tasdiqlangan texnikani ham, yangilarini ham amalga oshirish mumkin. Bular darslik yordamida mustaqil ishlash, o'yin, loyihalarni loyihalash va himoya qilish, audiovizual texnik vositalar yordamida o'qitish, "maslahatchi" tizimi, guruh, tabaqalashtirilgan o'qitish usullari - "kichik guruh" tizimi va boshqalardir. Odatda, , bu usullarning turli kombinatsiyalari amalda qo'llaniladi. ... 7. Maktab ta'lim jarayoniga innovatsion texnologiyalarni joriy etishni psixologik-pedagogik ta'minlash. Ayrim innovatsiyalardan foydalanishni ilmiypedagogik asoslash nazarda tutilgan. Ularning uslubiy kengashlarda tahlili, seminarlar, sohaning yetakchi mutaxassislari bilan maslahatlashuvlar. Shunday qilib, zamonaviy maktab tajribasi pedagogik innovatsiyalarni o'quv jarayonida qo'llashning eng keng arsenaliga ega. Ularni qo'llash samaradorligi ta'lim muassasasida o'rnatilgan an'analarga, professor-o'qituvchilarning ushbu yangiliklarni idrok eta olishiga, muassasaning moddiy-texnik bazasiga bog'liq. Bugungi kunda ko'plab o'qituvchilar maktabda ta'lim samaradorligiga erishish uchun zamonaviy texnologiyalar va innovatsion o'qitish usullaridan foydalanmoqda. Bu usullar o'qitishda qo'llaniladigan faol va interaktiv shakllarni o'z ichiga oladi. Faol talabaning o'qituvchiga va u bilan birga ta'lim

oladiganlarga nisbatan faol pozitsiyasini ta'minlaydi. Dars davomida ular darslik, daftar, kompyuter, ya'ni o'qitish uchun foydalaniladigan individual vositalardan foydalanadilar. Interfaol usullar tufayli boshqa talabalar bilan hamkorlikda bilimlarni samarali o'zlashtirish mavjud. Bu usullar o'qitishning jamoaviy shakllariga tegishli bo'lib, ular davomida o'quvchilar guruhi o'rganilayotgan material ustida ish olib boradi va ularning har biri bajarilgan ish uchun javobgardir. Interfaol usullar yangi materialni yuqori sifatli o'zlashtirishga yordam beradi. Bularga quyidagilar kiradi: - ijodiy xarakterdagi mashqlar; - guruh topshiriqlari; - tarbiyaviy, rolli, ishbilarmonlik o'yinlari, taqlid qilish; - darslar, ekskursiyalar; - ijodkorlar va mutaxassislar bilan dars-uchrashuvlar; - ijodiy rivojlanishga yo'naltirilgan mashg'ulotlar - ijro darslari, filmlar suratga olish, gazetalarni nashr etish; - video materiallardan foydalanish, Internet, ko'rinish; - "qaror daraxti", "aqliy hujum" usullaridan foydalangan holda murakkab savol va masalalarni yechish. Shuning uchun maktabda o'qitishning innovatsion usullari bolalarda kognitiv qiziqishni rivojlantirishga yordam beradi, o'rganilayotgan materialni tizimlashtirish va umumlashtirishga, muhokama qilish va bahslashishga o'rgatadi. O'zlashtirilgan bilimlarni idrok etish va qayta ishlash orqali o'quvchilar ularni amaliyotda qo'llash ko'nikmalariga ega bo'ladilar, muloqot tajribasiga ega bo'ladilar. Shubhasiz, innovatsion o'qitish usullari an'anaviy usullardan afzalliklarga ega, chunki ular bolaning rivojlanishiga hissa qo'shadi, uni bilish va qaror qabul qilishda mustaqillikka o'rgatadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Алексеева, Л.Н. Инновационные технологии как ресурс эксперимента/ Л.. Алексеева// Учитель.— № 3.— с. 28..
2. Ожегов, С.И., Шведова Н.Ю.. Толковый словарь русского языка. Издательство «Азъ».
3. Селевко, Г.Я. Освоение технологии самовоспитания личности школьников: как стать экспериментальной площадкой/ Г.Я. Селевко// Народное образование.— № 1.— с.181.
4. Загвязинский, В.И. Инновационные процессы в образовании и педагогическая наука/ В.И. Загвязинский// Инновационные процессы в образовании: Сборник научных трудов.— Тюмень.— с.